

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის

მოსამართლე _____

ბრალდებულ გ. მ საქმეთან დაკავშირებით

ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრის (EMC)

სასამართლო მეგობრის (Amicus Curiae) მოსაზრება

*წარმოდგენილია საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის
პირველი ნაწილის შესაბამისად*

1. საქმის ზოგადი მიმოხილვა

ბატონო მოსამართლე,

თქვენს წარმობაშია სისხლის სამართლის საქმე ბრალდებულ გ.მ მიმართ. ბრალდებულს ბრალი ედება საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 108-ე მუხლით (მკვლელობა) გათვალისწინებული ქმედების ჩადენისთვის.¹

მედიაში გავრცელებული ინფორმაციით, 2016 წლის 14 ოქტომბერს, ტრანსგენდერ ქალს, ზიზი შეყილაძეს (დაბადების მონუმბაში – ზურაბ შეყილაძე) სხეულის მრავლობითი დაზიანება მიაყენეს, რის შედეგადაც მოგვიანებით 2016 წლის 23 ნოემბერს გარდაიცვალა.²

განსახილველ საქმეზე ბრალდებულისა და დაზარალებულის განსხვავებული იდენტობა, ძალადობრივი ქმედების ფონზე, როდესაც კონკრეტული მოტივი არაიდენტიფიცირებულია, შესაძლოა იყოს მანიშნებელი, რომ დანაშაული ჩადენილია სიძულვილის მოტივით. OSCE/ODIHR-ის სახელმძღვანელო დოკუმენტის მიხედვით, სისხლის სამართლის დანაშაულში თუ დანაშაულის მსხვერპლი უმცირესობის წარმომადგენელია ან ისტორიულად მარგინალიზებულ და ჩაგრულ ჯგუფს წარმოადგენს, აღნიშნული უკვე საკმარისია, რათა სამართალდამცავმა ორგანომ შესაძლო შეუწყნარებლობის მოტივზე გამოძიება დაიწყო. აღნიშნულის შესაბამისად, მიგვაჩნია, რომ სასამართლომ სათანადო ყურადღება უნდა დაუთმოს მოცემულ საქმეში არსებულ შესაძლო სიძულვილის მოტივს და საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 53-ე მუხლის მე-3¹ ნაწილის შესაბამისად გაითვალისწინოს სისხლის სამართლის პასუხიმგებლობის დაკისრების დროს.

¹ იხ: <http://www.radiotavisupleba.ge/a/28135774.html>

² იხ: <http://www.radiotavisupleba.ge/a/28135774.html>

წარმოდგენილი სასამართლო მეგობრის მოსაზრება მოტივის სისხლისსამართლებრივ ასპექტებსა და სიძულვილის მოტივის გამოკვეთის აუცილებლობას შეაფასებს.

აღნიშნულ საქმესთან მიმართებით მაღალი საზოგადოებრივი ინტერესიდან გამომდინარე, სასამართლოს სამართლიან და დასაბუთებულ მსჯელობას შეუძლია მნიშვნელოვანი როლი შეასრულოს ერთის მხრივ, წინამდებარე საქმეზე სამართლიანობის აღდგენისა და მეორეს მხრივ, სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულებთან მიმართებით ერთგვაროვანი პრაქტიკის ჩამოყალიბებისა და ჰომო/ტრანსფობიური ნიშნით ჩადენილ დანაშაულთა პრევენციის პროცესში.

2. სასამართლო მეგობრის (Amicus Curiae) მოსაზრებით მომართვის უფლებამოსილება

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად „დაინტერესებულ პირს, რომელიც არ არის მხარე განსახილველ სისხლის სამართლის საქმეში, უფლება აქვს, საქმის არსებით განხილვამდე არანაკლებ 5 დღით ადრე სასამართლოს წარუდგინოს საკუთარი წერილობითი მოსაზრება ამ საქმესთან დაკავშირებით“.

ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC) წარმოდგენს არასამთავრობო ორგანიზაციას, რომელიც მუშაობს ადამიანის უფლებების, მათ შორის, ლგბტ პირთა უფლებების დაცვის საკითხებზე სამართლებრივი დახმარების, მონიტორინგისა და ადვოკატირების გზით. მათ შორის, მიმდინარე ეტაპზე ორგანიზაცია ახორციელებს ორ მნიშვნელოვან პროექტს ლგბტ უფლებების მხარდასაჭერად.³ აღსანიშნავია, რომ EMC, სხვა არასამთავრობო ორგანიზაციებთან ერთად, ახორციელებდა ლგბტ და განსაკუთრებით ტრანსგენდერ ადამიანთა უფლებების დარღვევის ფაქტების მონიტორინგს და გაკეთებული აქვს სამართლებრივი შეფასებები სხვადასხვა მოვლენებთან დაკავშირებით.⁴ ამდენად, ორგანიზაციას აქვს საკმარისი გამოცდილება და თეორიული ცოდნა, რაც აღნიშნულ საქმესთან დაკავშირებით მის შეფასებებს ღირებულს ხდის.

³ მაგალითისთვის, იხილეთ პროექტი “სქესობრივი და რეპროდუქციული ჯანმრთელობის უფლებების დაცვაზე ორიენტირებული მიდგომის გაძლიერება ორგანიზაციის შესაძლებლობების გაძლიერებისა და ადვოკატირების ხელშეწყობის გზით“, რომელიც დაფინანსებულია სქესობრივი განათლების შვედური ასოციაციის (RFSU) მიერ. პროექტის მიზანია ლგბტ თემისთვის ძალადობისა და დისკრიმინაციისგან თავისუფალი უფლებრივი გარემოს შექმნის ხელშეწყობა. იხ: <http://emc.org.ge/2015/09/01/rsfu-project/> ; ასევე, პროექტი „ლგბტი სოლიდარობის ქსელი საქართველოსა და სომხეთს შორის, რომელიც დაფინანსებულია ევროკავშირის მიერ და ემსახურება ლგბტი პირთა დისკრიმინაციისაგან დაცვის ხელშეწყობას, სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულების აღმოფხვრისათვის ბრძოლას და ლგბტი საკითხებზე ცნობიერების ამაღლებას საზოგადოებაში, იხ: <http://emc.org.ge/2015/03/01/solidarity-network/>

⁴ „ლგბტი პირთა უფლებრივი მდგომარეობა საქართველოში“, EMC, 2016, იხ: <https://emc.org.ge/2016/06/03/emc-77/>; იხ. განცხადება: <https://emc.org.ge/2016/11/10/emc-180/> ; <https://emc.org.ge/2016/10/16/emc-161/> ;

3. ქმედების სუბიექტური მხარის (მოტივის, მიზნის) მნიშვნელობა განსახილველ საქმეზე

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საფუძველს წარმოადგენს დანაშაული, რომელიც თავის მხრივ ობიექტური და სუბიექტური ელემენტებისგან შედგება.⁵ ზოგადად, დანაშაულებრივი ქმედება სუბიექტური მხრივ შეიძლება ჩადენილ იქნეს განზრახი ან გაუფრთხილებელი დანაშაულის ფორმით. თუმცა, იურიდიული ლიტერატურაში აღიარებულია, რომ ქმედების სუბიექტური შემადგენლობა სხვა სუბიექტურ ნიშნებსაც შეიძლება მოიცავდეს. მათ შორის, სპეციალურ მიზანს და უმართლობის დამაფუძნებელ სხვა მოტივებს.⁶

სისხლისსამართლებრივ ლიტერატურაში ყველა ავტორისათვის საერთოა ის აზრი, რომ მოტივი მოთხოვნილებითა და ინტერესით განპირობებული მამოძრავებელი ძალაა [...], რომელიც ადამიანის მიერ დანაშაულის ჩადენის გადაწყვეტილების მიზეზად გვევლინება.⁷ მიუხედავად იმისა, რომ სისხლის სამართლის კოდექსში სუბიექტის ქცევის მოტივზე მითითება ყოველთვის არ გვხვდება, უმოტივო ქცევა, როგორც დანაშაულის წინაპირობა, ფსიქოლოგიურად შეუძლებელია და ამიტომ დანაშაულებრივი ქმედების მოტივების დადგენა აუცილებელი ხდება.⁸ შესაბამისად, რადგანაც დანაშაული ნებელობითი ქმედებაა, მისი ჩადენისას მოტივის დადგენა ქმედების დანაშაულად სწორი კვალიფიკაციის აუცილებელი წინაპირობაა,⁹ წინააღმდეგ შემთხვევაში, „მისი სწორად გამოძიება და სასამართლოს მიერ საქმეზე ობიექტური ჭეშმარიტების დადგენა ვერ განხორციელდება.“¹⁰ ქმედებაში გამოვლენილი მოტივისა და მიზნის შეფასება რამოდენიმე ასპექტზე ახდენს გავლენას, კერძოდ, „დანაშაულებრივი ქმედების გამოჩენა არადანაშაულებრივისგან, დანაშაულების ერთმანეთისგან გამოჩენა, დანაშაულის კვალიფიციური შემადგენლობის შექმნა, სასჯელის დამძიმება ან შემსუბუქება“¹¹ შეიძლება მოვიაზროთ მოტივისა და მიზნის ფუნქციებში.

გარდა კვალიფიკაციისა და სასჯელის მიზნებისა, ქმედების მოტივისა და მიზნის გამოკვლევას პრევენციული დატვირთვა აქვს, ის არამარტო საშუალებას იძლევა დავახასიათოთ დამნაშავის ფსიქიკური მდგომარეობა დანაშაულის ჩადენისას და გამოვავლინოთ მართლსაწინააღმდეგო ქცევის მიზეზები, არამედ მართებულად განვსაზღვროთ ბრალის ფორმა და დამნაშავის საზოგადოებრივი საშიშროების ხარისხი“.¹²

⁵ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის მე-7 მუხლის 1-ლი ნაწილი

⁶ მ. ტურავა, „სისხლის სამართლის ზოგადი ნაწილი“, 2010, გვ. 125

⁷ ი. დვალაძე „მოტივი და მიზანი საქართველოს სისხლისსამართლებრივ დოქტრინაში“ ქართული სამართლის მიმოხილვა, 10/2007-2-3, გვ.242

⁸ გურამ ნაჭყებია „სისხლის სამართალი. ზოგადი ნაწილი“ სახელმძღვანელო, 2001, გვ.290

⁹ ი. დვალაძე „მოტივი და მიზანი საქართველოს სისხლისსამართლებრივ დოქტრინაში“ ქართული სამართლის მიმოხილვა, 10/2007-2-3, გვ.264

¹⁰ გურამ ნაჭყებია „სისხლის სამართალი. ზოგადი ნაწილი“ სახელმძღვანელო, 2001, გვ.290

¹¹ ი. დვალაძე „მოტივი და მიზანი ქართული სისხლის სამართლის დოქტრინაში“. 2007 წ. ხელმისაწვდომია <http://www.library.court.ge/upload/motivi%20da%20mizani%20sisxlis%20samartalshi.pdf>

¹² ი. დვალაძე „მოტივისა და მიზნის სისხლისსამართლებრივი მნიშვნელობა“, Georgian Electronic Scientific Journal: Jurisprudence, 2006, N1 (7), გვ. 6

ცხადია, დანაშაულებრივ ქმედებაში სუბიექტური ფაქტორების გამოკვეთა არსებით სირთულეს უკავშირდება, რადგანაც ის პირის პერსონალური, ფსიქიკური დამოკიდებულებაა ქმედებისადმი, რომლის გამოკვეთა და აღქმა ყოველთვის არ არის შესაძლებელი მართლმსაჯულების სისტემის წარმომადგენლებისათვის. თუმცა, მის გამოკვეთა კიდევ უფრო დიდ მნიშვნელობას იძენს მაშინ, როდესაც დაზარალებული საზოგადოებისგან მარგინალიზებული ჯგუფის წევრია. ამ შემთხვევაში დეტალურად უნდა შეფასდეს მსხვერპლსა და სავარაუდო დამნაშვეს შორის ინციდენტამდე და ინციდენტის პროცესში ურთიერთობის დინამიკა და გამოკვეთოს ყველა ის გარემოება, რაც შეიძლება უთითებდეს სავარაუდო დამნაშავის მიერ მსხვერპლის იდეურ მიუღებლობაზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მოცემულ საქმეში მნიშვნელობა სწორედ ბრალდებულის ქმედებაში გამოვლენილი მოტივისა და მიზნის შესწავლას აქვს, რამდენადაც ის შეიძლება სასჯელის დამამძიმებელ გარემოებად იქნეს განხილული.

3.1. სასამართლოს მიერ სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის განსაზღვრისას დამნაშავის მოტივის გათვალისწინების მნიშვნელობა

საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-6 მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად პირის დამნაშავედ ცნობა და მისთვის სასჯელის დანიშვნა მხოლოდ სასამართლოს უფლებამოსილებაა. სასჯელის დანიშვნის საწყისები კი თავის მხრივ გათვალისწინებულია სისხლის სამართლის კოდექსის 53-ე მუხლით, რომელიც მე-3 ნაწილით ადგენს: „სასჯელის დანიშვნის დროს სასამართლო ითვალისწინებს დამნაშავის პასუხისმგებლობის შემამსუბუქებელ და დამამძიმებელ გარემოებებს, კერძოდ, დანაშაულის მოტივსა და მიზანს, ქმედებაში გამოვლენილ მართლსაწინააღმდეგო ნებას, მოვალეობათა დარღვევის ხასიათსა და ზომას, ქმედების განხორციელების სახეს, ხერხსა და მართლსაწინააღმდეგო შედეგს, დამნაშავის წარსულ ცხოვრებას, პირად და ეკონომიკურ პირობებს, ყოფაქცევას ქმედების შემდეგ, განსაკუთრებით – მის მისწრაფებას, ანაზღაუროს ზიანი, შეურიგდეს დაზარალებულს“.

ამავე მუხლის მე-3 ¹ ნაწილის თანახმად კი ქმედებაში გამოვლენილი შეუწყნარებლობის მოტივი დამნაშავის პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ გარემოებად განიხილება და სასამართლოს ეკისრება ვალდებულება შესაბამისი ფაქტობრივი გარემოებების არსებობისას და საქმეთა განხილვისას სასჯელის განსაზღვრის დროს იმსჯელოს და დაასაბუთოს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 53-ე მუხლის მე-3 ¹ ნაწილით გათვალისწინებული რომელიმე ნიშნით შეუწყნარებლობის მოტივის არსებობა/არარსებობა.

გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ სასამართლოსთვის დაკისრებული ვალდებულების მიუხედავად – გამოკვეთოს შეუწყნარებლობის მოტივი, სასამართლო პრაქტიკა თითქმის არ არსებობს და მსგავსად მოტივირებული დანაშაულების სათანადო პრევენციას ხელი ეშლება.

4. საერთაშორისო სტანდარტი შეუწყნარებლობის მოტივის გამოვლენის შესახებ

ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამართლის მიხედვით, თითოეული სახელმწიფო კისრულობს ვალდებულებას პატივი სცეს და მის იურსდიქციაში მყოფი ყველა პირი უზრუნველყოს აღიარებული უფლებებით, რაიმე განსხვავების გარეშე.¹³ მათ შორის, უზრუნველყოს შესაბამისი საკანონმდებლო ზომების მიღება, რომლებიც შესაძლოა საჭირო გახდეს ადამიანის უფლებათა დაცვის საერთაშორისო ინსტრუმენტებით აღიარებული უფლებების განსახორციელებლად.¹⁴ სახელმწიფოებს ევალებათ არამხოლოდ ფორმალური თანასწორობის მიღწევა, არამედ აღიარონ უმცირესობათა ჯგუფების სტრუქტურული უთანასწორობა და მათი დისკრიმინაცია.

სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულებისა და ინციდენტების აღკვეთა მეტწილად დამოკიდებულია შესაბამის ეროვნულ რეგულაციებზე, ადეკვატურ ღონისძიებებსა და პროცედურებზე.¹⁵ დისკრიმინაციული მოტივის დაგმობით, მისი კანონმდებლობაში ასახვითა და პრაქტიკული ზომების მიღებით, სახელმწიფო პროაქტიულად ახდენს დანაშაულის აღკვეთას, რაც ასევე აიოლებს სტატისტიკური მონაცემების შეგროვებას, მისი შემდგომი დამუშავების მიზნით და ჯგუფის ხილვადობასაც უზრუნველყოფს.¹⁶

გაეროს ადამიანის უფლებათა უმაღლესი კომისარის 2015 წლის ანგარიშში მითითებულია, რომ სახელმწიფოს აქვს ვალდებულება უზრუნველყოს ჯეროვანი გულისხმიერების სტანდარტი ლგბტ ჯგუფის მიმართ განხორციელებული მკვლელობებისა და ძალადობის სხვა ფორმების წინააღმდეგ. გაეროს მექანიზმები მოუწოდებს სახელმწიფოებს, რომ შეასრულონ აღნიშნული ვალდებულება შესაბამისი საკანონმდებლო და სხვა ზომების მიღებით, რათა აღმოფხვრან, გამოიძიონ და მიიღონ შესაბამისი სადამსჯელო ღონისძიებები სიძულვილით მოტივირებული დანაშაულებსა და დანაშაულისაკენ მოწოდების შემთხვევებზე, რომლებიც მიმართულია ლგბტ ადამიანების წინააღმდეგ და უზრუნველყონ მსხვერპლთა დაცვა და დახმარება ყოველგვარი დისკრიმინაციის გარეშე.¹⁷

ევროსაბჭოს რეკომენდაციის მიხედვით, სახელმწიფოებმა უნდაუზრუნველყონ მსხვერპლის სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის საფუძველზე ჩადენილი სავარაუდო დანაშაულის შემთხვევებისა და სხვა ინციდენტების დროს ეფექტური, სწრაფი და მიუკერძოებელი გამოძიება.¹⁸ „ნებისმიერი ჰომოფობიური ან ტრანსფობიური მოტივი აუცილებლად უნდა იქნას იდენტიფიცირებული და შესაბამისად აღრიცხული სამართალდამცავი ორგანოების მიერ,

¹³ საერთაშორისო პაქტი სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების შესახებ, მუხლი 2.1

¹⁴ იქვე, მუხლი 2.2

¹⁵ Combating discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity, Council of Europe standards, 2011, გვ. 21, იხ: http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/Publications/LGBT_EN.pdf

¹⁶ იქვე, გვ. 22

¹⁷ A/HRC/29/23, 4 May 2015, პარა. 11

¹⁸ იქვე, I.A.1

რომელიც უნდა დაეფუძნოს ეფექტურ, ყოვლისმომცველ და მიუკერძოებელ გამოძიებას და გათვალისწინებული იქნას ბრალის წარდგენისას.¹⁹

ამგვარ მიდგომას ავითარებს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართალიც. ევროსასამართლომ მის არაერთ გადაწყვეტილებაში აღნიშნა, რომ სახელმწიფოს მიერ საქმის გამოძიების ან სასჯელის დაკისრებისას დისკრიმინაციული მოტივის ყურადღების მიღმა დატოვება შეიძლება წარმოადგენდეს არაპირდაპირ დისკრიმინაციას. საქმეში **Angelova and Iliev v. Bulgaria** სასამართლომ მიუთითა, რომ „სახელმწიფოს აქვს ზოგადი ვალდებულება, კონვენციის მე-2 მუხლის ფარგლებში, განახორციელოს ეფექტიანი გამოძიება სიცოცხლის უფლების დარღვევის საქმეებში, რომელიც უნდა წარიმართოს დისკრიმინაციის გარეშე, როგორც ამას მოითხოვს კონვენციის მე-14 მუხლი. ამასთანავე, ძალადობრივი ინციდენტის გამოძიებისას ხელისუფლებას აქვს დამატებითი ვალდებულება, მიიღოს ყველა გონივრული ნაბიჯი, რათა გამოაშკარაოს ნებისმიერი [რასისტული] მოტივი და დაადგინოს, თუ რამდენად იყო შესაძლებელი, [ეთნიკურ] სიძულვილს ან ცრურწმენას ეთამაშა როლი აღნიშნულ მოვლენებში. [...] სახელმწიფოს მიერ რასობრივი მოტივით გამოწვეული ძალადობისა და სისასტიკისადმი იმგვარი მოპყრობა, როგორც მოეპყრობოდა [რასისტული] ელფერის არმქონე დანაშაულს, წარმოადგენს ფუნდამენტურ უფლებათა განსაკუთრებით დამანგრეველი ქმედებების სპეციფიკურ ბუნებაზე თვალის დახუჭვას. ისეთი სიტუაციები, რომლებიც არიან არსებითად განსხვავებულები, ხოლო სახელმწიფო განიცდის მარცხს მათ განსხვავებაში, შესაძლოა შეიცავდეს კონვენციის მე-14 მუხლთან შეუთავსებელ დაუსაბუთებელ მოპყრობას²⁰.

ამასთან, საქმეში **Identoba and Others V. Georgia**, ევროსასამართლომ მიუთითა, რომ ხელისუფლების ვალდებულება, თავიდან აიცილოს კერძო პირების მიერ სიძულვილით მოტივირებული ძალადობა (ისევე, როგორც გამოიძიოს დისკრიმინაციულ მოტივსა და ძალადობის აქტს შორის შესაძლო კავშირი), შეიძლება მოექცეს კონვენციის მე-3 მუხლის პროცედურულ ასპექტში, მაგრამ ასევე შეიძლება, მიჩნეული იყოს მე-14 მუხლით გათვალისწინებულ ხელისუფლების პოზიტიურ ვალდებულებად – დისკრიმინაციის გარეშე უზრუნველყოს მე-3 მუხლით დასული ფუნდამენტური უფლებები.²¹ სასამართლო აღნიშნავს, რომ საქართველოს „ეროვნული სისხლის სამართლებრივი კანონმდებლობა პირდაპირ მიუთითებს, რომ დისკრიმინაცია სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის ნიშნით უნდა წარმოადგენდეს დამამძიმებელ გარემოებას დანაშაულისათვის. სასამართლო ასკვნის, რომ არსებითად მნიშვნელოვანი იყო გამოძიების წარმოება სწორედ ამ სპეციფიკურ კონტექსტში, რათა სახელმწიფოს მიეღო ყველა გონივრული ზომა იმ მიზნით, რომ გამოეაშკარაებინა სავარაუდო ჰომოფობიური მოტივების როლი აღნიშნულ ინციდენტებში²².

¹⁹ AMNESTY INTERNATIONAL PUBLIC STATEMENT, 16 May 2013, Italy: the new government must be vocal in addressing double standards on hate motivated violence, გვ. 3–4

²⁰ Angelova and Iliev v. Bulgaria, No. 55523/00, judgment of 26 July 2007, para.115. ასევე, Nachova and other V. Bulgaria, No. 43577/98, judgment of 6 July 2005, para. 160

²¹ ECHR, CASE OF IDENTOBA AND OTHERS v. GEORGIA (Application no. 73235/12), 12 მაისი 2015, პარა. 63

²² იქვე, პარა. 77

გარდა აღნიშნულისა, ევროსასამართლომ მის ერთ–ერთ უახლეს გადაწყვეტილებაში *M.C. and A.C. v. Romania*, რომელიც 2007 წელს ბუქარესტში გვი–პრაიდისას განხორციელებულ ძალადობას ეხებოდა, სასამართლომ სახელმწიფოს პოზიტიური ვალდებულებების განხილვისას აღნიშნა, რომ „იმისათვის, რომ გამოძიება „ეფექტურად“ მიიჩნეოდეს, პრინციპულად მნიშვნელოვანია სახელმწიფოს შეეძლოს ფაქტების სრული სიზუსტით დადგენა და დამნაშავე პირთა იდენტიფიკაცია და დასჯა. აღნიშნული წარმოადგენს არა ვალდებულებას მისაღწევი შედეგის მიმართ, არამედ იმ საშუალებების, რომელიც უნდა იქნას გამოყენებული. სახელმწიფოს უნდა მიეღო ყველა გონივრული ზომა, რათა მოეპოვებინა და დაეცვა ყველა რელიგვანტური მტკიცებულება. გამოძიებისას არსებული დეფიციტი, რომელმაც შეზღუდა ზიანის მიზღვებისა და პასუხისმგებელ პირთა იდენტიფიცირების შესაძლებლობა წარმოადგენს აღნიშნული სტანდარტიდან გადახვევასა და დროულობისა და გონივრულობის პრინციპის დარღვევას.“²³ სასამართლომ დამატებით აღნიშნა, რომ დისკრიმინაციული მოტივის გამოსაკვეთათ, სახელმწიფოს უნდა მიეღო ეროვნულ კანონმდებლობაში არსებული ყველა საშუალება, რათა აღნიშნული ქმედება არ იქნას განხილული იმ დანაშაულების მსგავსად, რომელსაც ამგვარი მოტივი არ აქვს.²⁴

ეუთოს სახელმძღვანელო პრინციპები მიუთითებს, რომ სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულებთან გამკლავება სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების სისტემის აქტორებს – პოლიციას, პროკურატურასა და სასამართლოს შორის ახლო კოოპერაციულ მუშაობას მოითხოვს, თუმცა არა მხოლოდ ოპერაციულ, არამედ პოლიტიკის დონეზეც. ამასთან, დანაშაულის უნიფიცირებული დეფინიციის არსებობა მხოლოდ ხელს შეუწყობს აღნიშნული თანამშრომლობის წარმატებულობას²⁵.

2012 წლამდე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში დისკრიმინაციული მოტივით ჩადენილი დანაშაულები მხოლოდ რასობრივ, ეროვნულ, ეთნიკურ და ენობრივ ნიშნებს მოიცავდა, საიდანაც ავტომატურად გამოირიცხებოდა დანაშაულები სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის გამო. აღნიშნული ხარვეზის აღმოფხვრისა და დაცულ საფუძველთა სრულყოფის მიზნით, 2012 წლის 27 მარტიდან საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსს დამატა 53.3¹ მუხლი, რომელმაც სექსუალური ორიენტაციისა და გენდერული იდენტობის სიძულვილის მოტივი კოდექსში მითითებული ყველა დანაშაულისათვის დამამძიმებელ გარემოებად განსაზღვრა. ნორმის მიღება განაპირობა რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ ევროპული კომისიის (ECRI) საქართველოს მიმართ 2010 წლის ზოგადი პოლიტიკის რეკომენდაციამ, რომელშიც ევროპულმა კომისიამ კიდევ ერთხელ მოუწოდა საქართველოს

²³ CASE OF M.C. AND A.C. v. ROMANIA, 12 April 2016, პარა. 111

²⁴ იქვე, პარა. 114

²⁵ OSCE Prosecuting hate crimes. A practical guide, გვ. 17-18, იხ: <http://www.osce.org/odihr/prosecutorsguide?download=true>

მთავრობას, განესაზღვრა რასობრივი მოტივი სისხლის სამართლის ყველა დანაშაულისათვის დამამძიმებელ გარემოებად²⁶.

ამასთან, მიუხედავად იმისა, რომ ნორმის ასახვა მოხდა ეროვნულ კანონმდებლობაში, საქართველოს შესახებ 2016 წლის ანგარიშში ECRI კრიტიკულად აფასებს ხელისუფლების მიერ სისხლის სამართლის კოდექსის ეფექტურ იმპლემენტაციას, რაც უმთავრესად განპირობებულია დანაშაულთა არასათანადო გამოძიებითა და შეუწყნარებლობის მოტივის მიუთვთებლობით. კომისია აღნიშნავს, რომ საჭიროა მონიტორინგი გაეწიოს გამოძიების პროცესს მოტივის გამოსავლენად და ამავე დროს, ფოკუსირებს მოტივის განხილვის საჭიროებაზე სასამართლო პროცესის დროს.²⁷

ამდენად, კონკრეტულ საქმეზე, ბრალდებულის ქმედებაში გამოვლენილი მოტივაციის შესწავლასა და შეფასებას არა მხოლოდ სამართლებრივი, არამედ პოლიტიკური მნიშვნელობაც აქვს.

5. საქმეში შესაძლო ტრანსფორმირი მოტივის გამოკვეთის მნიშვნელობა

ზემოხსენებულ საქმეში გარდაცვლილი ზიზი შეცილაძე (დაბადების მოწმობაში - ზურაბ შეცილაძე) ტრანსგენდერ ქალს წარმოადგენს. საქმის სწორად გადწყვეტაში მის იდენტობას არსებითი მნიშვნელობა შესაძლოა ჰქონდეს, რადგანაც ხშირად სწორედ ტრანსფორმირი მოტივი შეიძლება გახდეს დანაშაულის ჩადენის გაზრახვის არსებობაზე მიმანიშნებელი ფაქტორი.

სიტყვა „ტრანსგენდერი“ ქოლგა ტერმინს წარმოადგენს იმ ადამიანების აღსანიშნად, რომელთა დაბადებისას მინიჭებული ბიოლოგიური სქესი არ შეესაბამება მათ გენდერულ თვითაღქმას. შესაბამისად, ტრანსგენდერ ადამიანთა ქოლგაში ერთიანდებიან ტრანსგენდერი, ტრანსსექსუალი, გენდერულად არაბინარული, აგენდერი და სხვა იდენტობის მქონე ადამიანები.

დღევანდელ საზოგადოებებში, სადაც სქესი და გენდერი ერთმანეთის სინონიმებად გამოიყენება, საზოგადოების მიერ ხელოვნურად დადგენილი გენდერული როლები ადამიანთა სოციალურ სტატუსსა და კეთილდღეობაზე ახდენს გავლენას. ის ადამიანები, რომლებიც არ შეესაბამებიან აღნიშნულ სოციალურად დადგენილ ნორმებს დისკრიმინაციისა და ძალადობის მსხვერპლები ხდებიან საზოგადოების მხრიდან. ტრანსფორმირი, რომელიც გულისხმობს ირაციონალურ შიშს ტრანსგენდერი ადამიანების მიმართ და მსგავსია, სექსიზმის, რასიზმის, ანტისემიტიზმის და ჰომოფობიისა, სათავეს სქესის რადიკალური ოპოზიციურობიდან იღებს, რომელიც ეფუძნება რწმენას, რომ ქალი და კაცი მყარი, ურთიერთგამომრიცხავი კატეგორიებია, თითოეული მათგანი ფლობს უნიკალურდ ერთმანეთის არგადამთავრავ ატრიბუტებს, შესაძლებლობებს და სურვილებს.

²⁶ECRI Report on Georgia, CRI (2010)17, fourth monitoring cycle, Adopted on 28 April, პარა. 11, იხ: <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/country-by-country/georgia/GEO-CbC-IV-2010-017-ENG.pdf>

²⁷ევროპული კომისიის რასიზმისა და შეუწყნარებლობის წინააღმდეგ მოხსენება საქართველოს შესახებ (მონიტორინგის მესამე ციკლი) მიღებულია 2015 წლის 8 დეკემბერს გამოქვეყნდა 2016 წლის 1 მარტს. გვ. 27. იხ. <https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Georgia/GEO-CbC-V-2016-002-GEO.pdf>

საზოგადოების ის ნაწილი, რომელიც აღნიშნულ რწმენებს ფლობს, სჯის და რიყავს მათ ვინც არ შეესაბამება გენდერისა და სექსუალობის ნორმებს, რადგანაც ისინი წარმოჩენილნი არიან ერთგვარ საფრთხედ კაცისა და ქალის განსახვავებულობის იდეის მიმართ. ეს ასევე ხსნის იმას, თუ რატომ არიან განხილულნი ლესბოსელი, გეი, ბისექსუალი, ტრანსსექსუალი და ის ტრანსგენდერი ადამიანები (რომლებიც შესაძლოა არსებითად განსხვავებულად აღიქვამენ საკუთარ გენდერსა და სექსუალობას) ერთ მთლიან კატეგორიაში საზოგადოების მიერ.²⁸

მსოფლიოში ყოველწლიურად ტრანსფობიურ დანაშაულს ათეულობით ადამიანის სიცოცხლე ეწირება, მხოლოდ 2016 წელს გენდერული იდენტობის ნიშნით ჩადენილ მკვლელობათა რიცხვი 90–ს აღწევს.²⁹

საქართველოში ტრანსგენდერ ადამიანთა წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულები ხილვადი 2014 წლიდან გახდა, თუმცა მსგავს დანაშაულებთან დაკავშირებით სახელმწიფოს პოლიტიკა ეფექტიანი არ არის, რაც კიდევ უფრო აძლიერებს დაუსჯელობის სინდრომს და აღრმავებს შეუწყნარებლობას აღნიშნული ჯგუფის მიმართ.

სხვადასხვა კვლევები³⁰ აჩვენებს, რომ ტრანსგენდერ ადამიანთა უმრავლესობა საქართველოში სისტემატურად არის ფსიქოლოგიური ძალადობის მსხვერპლი³¹, რომლის წყაროს წარმოადგენენ როგორც უცხო ადამიანები, ისე ტრანსგენდერი ადამიანების ოჯახის წევრები და მეგობრები. ძალადობა განსაკუთრებით მწვავე ფორმას იძენს იმ შემთხვევაში, როდესაც ტრანსგენდერი ადამიანები საზოგადოებაში იმ გარეგნობით თუ სოციალური როლით ჩნდებიან, რომელიც მათ ბიოლოგიურ სქესს არ შეესაბამება.³² 2014 წელს ტრანსგენდერი ადამიანების მდგომარეობის შესახებ კვლევამ გამოავლინა, რომ რესპოდენტებიდან 9 (სულ 14) პირს ცხოვრებაში ერთხელ მაინც განუცდია ფიზიკური ძალადობა მისი გენდერული იდენტობის გამო.³³ ხოლო, 2015 წელს განხორციელებულმა ანგარიშმა აჩვენა, რომ გამოკითხულთა 20%-ს ჰქონია ფიზიკური, ხოლო 68%-ს ფსიქოლოგიური ძალადობის გამოცდილება. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ წინა წლებთან შედარებით ძალადობის გამოცდილების მცირე კლების მიუხედავად, გაზრდილია იმ ადამიანთა რაოდენობა, რომელთაც ამგვარი მოპყრობა 3–ჯერ ან მეტჯერ განიცადეს.³⁴ ქალთა ინიციატივების მხარდამჭერი ჯგუფის (WISG) მონაცემებით, საქართველოში 2016 წლის განმავლობაში ტრანსგენდერ და გენდერულად არაკონფორმულ ადამიანებზე ფიზიკური თავდასხმის ოცამდე შემთხვევა იქნა დოკუმენტირებული.³⁵

²⁸ იქვე

²⁹ იხ: <https://tdor.info/>

³⁰ „ტრანსგენდერ ადამიანთა საჭიროებები ჯანდაცვის სფეროში“, WISG, 2015; „ლგბტი პირთა უფლებრივი მდგომარეობა საქართველოში“, EMC, 2016; „დისკრიმინაცია და სიძულვილით მოტივირებული დანაშაული ლგბტ პირთა მიმართ“, WISG, 2015

³¹ ე. აღდგომელაშვილი, „წინასწარგანწყობიდან თანასწორობამდე“, WISG, , 2016, გვ.19.

³² იქვე

³³ ნ. გვიანიშვილი „ტრანსგენდერი ადამიანების მდგომარეობა საქართველოში“, WISG, 2014

³⁴ ე. აღდგომელაშვილი „ლგბტ ჯგუფის საჭიროებები ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში“, ტექნიკური ანგარიში, WISG, თბილისი, 2015

³⁵ იხ: <http://netgazeti.ge/news/149865/>

იმისათვის, რომ კონკრეტული ჯგუფის მიმართ (მათ შორის, ტრანსგენდერი თემის მიმართ) სიძულვილის საფუძველზე განხორციელებულ მართლსაწინააღმდეგო ქმედებას სწორი სისხლისსამართლებრივი კვალიფიკაცია მიენიჭოს, სიტყვა „სიძულვილი“ არ უნდა იქნას პირდაპირი მნიშვნელობით გაგებული, უფრო მეტიც, მისი გამოყენება შესაძლოა შეცდომაში შემყვანი იყოს მართლმსაჯულების სისტემისათვის, რადგანაც ის შესაძლოა განიმარტოს იმგვარად, რომ დაცვის ქვეშ მყოფ ადამიანს აუცილებლად უნდა სძულდეს მსხვერპლი ან ის ჯგუფი, რომელსაც მსხვერპლი მიეკუთვნება, რათა დანაშაული სიძულვილით მოტივირებულად მიიჩნეოდეს. თუმცა, ეს არ არის სწორი განმარტება. ის ფაქტორი, რომელსაც ჩვეულებრივ დანაშაულებრივ ქმედებას სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულად აქცევს არის დამნაშავის მიერ მსხვერპლის შერჩევა წინასწარგანწყობისა და შეუწყნარებლობის გამო, რომელიც იმ ჯგუფის მიმართ არსებობს რომელსაც მსხვერპლი მიეკუთვნება. ცხადია, ეს არ გამოირიცხავს „სიძულვილს“, როგორც ძლიერი ნეგატიური ემოციის ფლობას, თუმცა აღნიშნულის მტკიცება არსებითად რთულია და შესაბამისად, მას ვერ ექნება მკაცრად სამართლებრივი დატვირთვა.³⁶

შესაბამისად, ამგვარი დანაშაულის შინაარსში „სიძულვილი“ კონცეპტუალიზებული უნდა იქნეს, როგორც „წინასწარგანწყობა“³⁷ და შესაბამისად, მართლმსაჯულების სისტემის მიერ უნდა განიმარტოს, რათა არ მოხდეს მისი დავინროება „სიძულვილის“ კლასიკურ ცნებამდე, როგორც ძლიერი ემოციური გრძნობის გამოვლინებაზე.

ამასთან, პირის პერსონალური დამოკიდებულება – წინასწარგანწყობა, შეუწყნარებლობა თუ სიძულვილი თავის მხრივ, ან ნიშნავს, რომ დანაშაული მხოლოდ აღნიშნული მოტივის საფუძველზე იქნა ჩადენილი, მნიშვნელოვანია ნორმის გამოყენებაში არის ის, რომ განხორციელებული მართლსაწინააღმდეგო ქმედება მთლიანად ან ნაწილობრივ უნდა იყოს მოტივირებული პიროვნების სექსუალური ორიენტაციისა თუ გენდერული იდენტობის საფუძველზე შეუწყნარებლობის მოტივით. ამგვარი მოტივის შეცნობა შესაძლებელია მაშინ თუ დანაშაულის ჩადენამდე, ჩადენის პროცესში და მის შემდეგ შესაძლო დამნაშავის ნება გაცხადებული იქნება გარე სამყაროში რაღაც ფორმით და ის ობიექტურად შეცნობადი გახდება სხვებისათვის, როგორც დაზარალებულისთვის, ისე გარშემომყოფებისათვის.

წინამდებარე საქმეში, საერთაშორისო სტანდარტის მიხედვით, ტრანსფობიურ მოტივზე მიმათითებელი რამდენიმე ფაქტორი შეიძლება გამოიყოს, კერძოდ:

პირველი, მსხვერპლისა და შესაძლო დამნაშავის განსახვავებული იდენტობა – ზიზი შეყილაძე ტრანსგენდერი ადამიანია, ხოლო გ.მ სისგენდერ კაცს წარმოადგენს (დაბადებისას მისთვის მინიჭებული ბიოლოგიური სქესი შესაბამისობაშია მის გენდერულ თვითაღქმასთან), შესაბამისად, მათი იდენტობები განსხვავდება, რაც პირველი და საკმარისი ნიშანია, დანაშაულის ტრანსფობიურ მოტივზე ეჭვის წარმოსაშობად.

³⁶ OSCE/ODHIR, Prosecuting Hate Crimes. A Practical guide, Warsaw, 2014, გვ.20

³⁷ Jacobs and Potter 1998; Lawrence 1999 (როგორც ციტირებულია, Chakraborti N., Garland J. "Hate Crime: Impact, Causes and Responses", Second Edition, Sage Publication, 2015)

მეორე, დანაშაულის სასტიკი ბუნება – დანაშაულის დისკრიმინაციულ, შეუწყნარებლობის მოტივზე მიმანიშნებელი ასევე არის დანაშაულის სისასტიკე. განხორციელებულ ქმედებაში ნათელია, რომ გარდაცვლილმა ზიზი შეყილაძემ (ზურაბ შეყილაძემ) სხეულის მრავლობითი და არსებითად მძიმე დაზიანებები მიიღო სახისა და ყელის არეში³⁸, რის შედეგადაც ის ერთი თვის განმავლობაში კომაში იმყოფებოდა, 18 ნოემბერს კი გარდაიცვალა,³⁹ შესაბამისად, მათელია, რომ აღნიშნული დანაშაულებრივი ქმედება ტრანსგენდერი ქალის მიმართ სისასტიკის გამოვლინებით განხორციელდა. ეუთოს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისის (OSCE/ODIHR) სახელმძღვანელო დოკუმენტის მიხედვით, ძალადობრივ დანაშაულებში, როდესაც სხვა უფრო აშკარა მოტივის იდენტიფიცირება პირველად ეტაპზე ვერ ხერხდება, და როდესაც მსხვერპლისა და სავარაუდო დამნაშავეს განსხვავებული იდენტობა აქვთ, დანაშაულის სიმძიმე და მისი სისასტიკე, წარმოადგენს ძლიერ ინდიკატორს, იმის მისანიშნებლად, რომ დანაშაული შეუწყნარებლობის მოტივით იქნა ჩადენილი. იმ ადამიანთა ღეჰუმანიზებისა და ღირსების შელახვის მიზნით, რომელთა წინააღმდეგაც სავარაუდო დამნაშავე ფლობს ნეგატიურ წინააღმდეგობებს, დანაშაულის სწორედ ექსტრემალურ და არსებითად სასტიკ ფორმას შესაძლოა ჰქონდეს ადგილი.⁴⁰ აღნიშნულ კონტექსტში, სისასტიკის გამოვლინება ტრანსგენდერი პირის მიმართ, შესაძლოა ნიშნავდეს მისი, როგორც არასრულფასოვნ, დაქვემდებარებულ სუბიექტად აღქმას, რომლის სიცოცხლე და ჯანმრთელობა სამართლით დაცულ სიკეთედ არ აღიქმება, შესაბამისად, შესაძლებელია, რომ გ.მ მსგავს ფაქტობრივ მოცემულობაში სხვა სუბიექტის მიმართ იგივე სისასტიკე ან/და მართლწესრიგის ამ მასშტაბით დარღვევა არც გამოეჩინა.

მესამე, შესაძლო დამნაშავისა და მსხვერპლს შორის დანაშაულამდე არსებული ურთიერთობა/ნაცნობობა, რომელიც არ გამოირიცხავს, დანაშაულის დისკრიმინაციული მოტივით ჩადენას. მოტივი და წინასწარგანწყობა კომპლექსური ფენომენია და ცხადია, ზედაპირულ დონეზე არსებული ურთიერთობა არ გულისხმობს პირის იდენტობის მიმართ მიმღებლობისა და შემწყნარებლობის ავტომატურ არსებობას.⁴¹ აღნიშნულთან ადასტურებს სხვადასხვა ქვეყანაში განხორციელებული კვლევებიც, რომლებიც მართალია აჩვენებს, რომ სიძულვილით მოტივირებულ დანაშაულთა დიდი რაოდენობა ქუჩაში, საჯარო სივრცეებში, ერთი ან რამდენიმე უცნობი კაცის მიერ ხორციელდება, თუმცა ლგბტ თემის წევრები ექვემდებარებიან სხვადასხვა სახის დანაშაულებს არამხოლოდ ქუჩაში, არამედ სკოლებში, მათ საცხოვრებელ უბნებში, სამუშაო ადგილასა და ოჯახშიც კი, რაც კიდევ ერთხელ ნათელს ხდის, რომ ისინი ყველა სივრცეში ხდებიან ძალადობის რისკის ქვეშ, განსაკუთრებით მაშინ, როგორც კი მათი იდენტობა ხდება ხილვადი.⁴²

³⁸ იხ: <http://liberali.ge/news/view/25323/tbilisshi-transgenderi-qali-stsemes-dazaralebuli-reanimatsiashia>

³⁹ იხ: <http://liberali.ge/news/view/26052/14-oqtomers-natsemi-transgenderi-qali-gardaitsvala>

⁴⁰ OSCE/ODIHR, Prosecuting Hate crimes: A Practical Guide, გვ. 48

⁴¹ OSCE/ODIHR, Prosecuting Hate Crimes: A Practical Guide, გვ. 69

⁴² Herel G.M., Jeanine C.Cogan, an J.Roy Cillis "Victim Experiences in Hate Crime Based on Sexual Orientation", from Perry B. "Hate and Bias Crime", Routledge, 2003, გვ. 243-259

შესაბამისად, არასწორია იმის მტკიცება, რომ ამგვარ დანაშაულებში მსხვერპლი და დამნაშავე ყოველთვის უცხონი არიან ერთმანეთისთვის.

ამასთან, საქმეში არსებული სხვა მოტივის არსებობა, თუნდაც ანგარება თუ სხვა შინაარსის პირადი კონფლიქტი არ არის საკმარისი საფუძველი სხვა მოტივის არსებობაზე ეჭვის გასაქარწყლებლად, სწორედ აღნიშნულს უთითებს OSCE/ODIHR-ის სახელმძღვანელო დოკუმენტები, რომელთა მიხედვით, შერეული მოტივების (ორი ან ორზე მეტი მოტივის) არსებობა საქმეში, არ გამოორიცხავს საქმეში ჰომოფობიური ან/და ტრანსფობიური მოტივის არსებობას.

6. დასკვნა

გამომდინარე იქიდან, რომ სახელმწიფოს ვალდებულებაა სამართლიანი, ობიექტური და დასაბუთებული შეფასება მისცეს შესაძლო დამნაშავე პირის მიერ განხორციელებულ ქმედებას, გამოკვეთოს შესაძლო დისკრიმინაციული მოტივი და საქმეზე ობიექტური გადანწყვეტილება მიიღოს, მნიშვნელოვანია, რომ სასამართლომ გაიაზროს აღნიშნული საქმის მნიშვნელობა საზოგადოების, ლგბ და განსაკუთრებით, ტრანსგენდერი თემისა და დემოკრატიული ღირებულებების დაცვისთვის. სახელმწიფო ვალდებულია აღმოფხვრას დაუსჯელობის ატმოსფერო, რაც საბოლოო ჯამში ხელს შეუწყობს ლგბტ პირთა მიმართ დისკრიმინაციული პრაქტიკებისა და ძალადობის შემცირებას ქვეყანაში, სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს მართლმსაჯულების პროცესის სამართლიანობის პრინციპზე დაფუძნება და მიიღოს ობიექტური გადანწყვეტილება, რათა გამოასწოროს აღნიშნული ძალადობრივი აქტების შედეგები, რითაც ის მოახდენს შინაგანი პრევენციული და შემაკავებელი ეფექტის გაძლიერებას ლგბ და ტრანსგენდერ პირთა წინააღმდეგ მომავალში მოსალოდნელ ძალადობრივ აქტებთან მიმართებაში, რათა სახელმწიფოში უზრუნველყოფილ იქნას ნებისმიერი პირის მიერ დისკრიმინაციის გარეშე საკუთარი უფლებებისა და თავისუფლებების რეალიზება.

ყოველივე ზემოთ აღნიშნულის გათვალისწინებით, მოცემულ საქმეზე სწორი სამართლებრივი შეფასების მისაცემად მნიშვნელოვანია:

ქმედებაში გამოვლენილი მოტივისა და მიზნის შესაფასებლად დეტალურად გაანალიზდეს საქმის ფაქტობრივი გარემოებები და გამოვლენილი მოტივის შესაბამისად განისაზღვროს პირის სისხლის სამართლებრივი პასუხისგებლობა.

გემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, ვხელმძღვანელობთ რა საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის პირველი ნაწილით, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, მოვმართოთ

სასამართლო მეგობრის (Amicus Curiae) მოსაზრებით. აქვე გაცნობებთ, რომ გამოფთქვამთ მზადყოფნას საქმის არსებით განხილვაზე ზეპირი განმარტების მისაცემად.

ადამიანის უფლებების სწავლებისა და მონიტორინგის ცენტრი (EMC)

2016